

ГО ЄОНУ
NGO EESU/AEDE

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Громадська організація «Європейська освіта і наука в Україні»
Українська спілка германістів вищої школи
Тов. Мовний центр Кембрідж Клуб
Міжнародна спільнота SARGOI
SOVA (Студія освіти для викладачів)
ILC (International Language Centre)

Міжнародна науково-практична конференція:

**«НОВІ КОНЦЕПЦІЇ ВИКЛАДАННЯ У СВІТЛІ
ІННОВАЦІЙНИХ ДОСЯГНЕНЬ СУЧАСНОЇ НАУКИ»**

7 листопада 2020 року
м. Київ, Україна

Тези наукових доповідей

«НОВІ КОНЦЕПЦІЇ ВИКЛАДАННЯ У СВІТЛІ ІННОВАЦІЙНИХ ДОСЯГНЕНЬ СУЧАСНОЇ НАУКИ»

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 07 листопада 2020 року/ Укл. О.О. Яременко-Гасюк, О.В. Холоденко, Т.А. Ляшенко, – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2020. – 179 с.

До збірки увійшли матеріали доповідей, в яких висвітлюються питання пов'язані з освітою та наукою стосовно вивчення іноземних мов в цілому та в умовах коронавірусної пандемії, у формі дистанційного та онлайн навчання.

Матеріали доповідей учасників конференції подаються в авторській редакції

ISBN 978-966-931-235-8

© Яременко-Гасюк О.О., Холоденко О.В.,
Ляшенко Т.А., 2020

© Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020

Запара В.М.

НПУ імені М. П. Драгоманова

ЗНАЧЕННЯ І МІСЦЕ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРИРОДНИЧИХ НАУК

Abstract. The article deals with the fact of functional possibilities of Latin as a subject in professional training of would-be specialists to be in Natural Science. The purpose of studying Latin in higher educational establishments is to train specialists of natural sciences who are able to use terminology in botany, zoology, chemistry and anatomy competently in practice.

Latin today is the only professional language of botanists, zoologists, physicians and lawyers around the world. As international experience shows, the ability to dialogue in the language of scientific terminology greatly simplifies international contacts, allowing botanists, zoologists, and physicians understand each other easily and quickly.

Keywords: Latin, biology, botany, zoology, anatomy, biological nomenclature.

Анотація. У статті розглядається факт функціональних можливостей латини як предмета в професійній підготовці майбутніх фахівців природничих наук. Метою вивчення латинської мови у вищих навчальних закладах є підготовка спеціалістів природничого профілю, здатних грамотно вживати термінологію з ботаніки, зоології, хімії та анатомії на практиці.

Сьогодні латинська мова є єдиною професійною мовою ботаніків, зоологів, лікарів та юристів у всьому світі. Як свідчить міжнародний досвід, здатність до діалогу мовою наукової термінології значно спрощує міжнародні контакти, дозволяючи ботанікам, зоологам і медикам легко і швидко розуміти один одного.

Ключові слова: латинська мова, біологія, ботаніка, зоологія, анатомія, біологічна номенклатура.

Сьогодні латинська мова продовжує бути обов'язковою навчальною дисципліною у підготовці юристів, істориків, філологів, біологів, хіміків та широко використовується у медицині. Вивчення латини має вирішальну роль саме у професійній підготовці майбутніх фахівців, бо на ній ґрунтується значна частина професійно орієнтованих дисциплін.

Метою вивчення латинської мови у вищих навчальних закладах є підготовка спеціалістів природничого профілю, здатних грамотно вживати термінологію з ботаніки, зоології та анатомії на практиці. Володіння базовими знаннями латинської мови може бути корисним для здійснення перекладу

фахової літератури, адже термінологія багатьох наук, зокрема, природничих, була сформована на основі латини.

У біології утворення наукових назв відбувалось латинською та грецькою мовами. У медицині анатомічні терміни є переважно латинськими. У фармакології латинська мова є загальноприйнятою, фармацевти та лікарі використовують латину для написання рецептів. Для кожної лікарської речовини, крім міжнародної назви IUPAC, є також латинська назва. Директиви з термінології IUPAC визначають міжнародні стандарти найменування хімічних речовин, рекомендації з органічної та біохімічної номенклатури, символи і термінологію, де кожному препарату надаються латинські назви. Латинська назва існує також для кожної лікарської рослини. Власне ім'я зазвичай стоїть у назві на першому місці, а родовий термін — на другому. Для власних назв, що не мають тісного зв'язку з певною мовою, використано в деяких випадках латинський варіант, а в деяких — англійський.

Доречно звернути увагу майбутніх фахівців не лише на паралельне існування термінів європейськими мовами і латинською, але й на запозичення з латини. Особливу роль латинська мова відіграє у процесі вивчення іноземних мов, оскільки більшість європейських мов мають спільне походження з латинською. В українській мові є досить велика кількість запозичень з латинської мови. Досить часто студенти, починаючи вивчати латину, помічають знайомі терміни. Тому значення і місце латинської мови у підготовці майбутніх фахівців природничих наук є актуальним.

Майбутнім фахівцям природничого профілю необхідно володіти прийомами і засобами спілкування у професійній, науковій та освітній сфері для забезпечення обміну науковою інформацією, особистого професійного зростання та створення власного внеску в науку. До дисциплін циклу природничо-наукової підготовки, з якими інтегрується латинська мова, належать: анатомія; цитологія, гістологія, ембріологія; ботаніка; зоологія; мікробіологія; неорганічна і органічна хімія; фізіологія. Пріоритетним у курсі вивчення латинської мови є професійне завдання навчити студентів латинської термінології, що функціонує у суміжних з нею біологічних науках [1].

Наразі до програми курсу вивчення латинської мови для студентів-біологів включені наступні теми:

- Виникнення, розвиток та особливості функціонування латинської мови.
- Фонетика. Латинський алфавіт. Правила вимови. Довгота та короткість складу. Наголос.
- Загальні відомості про частини мови. Загальні відомості про дієслово. Наказовий спосіб. Теперішній час активного стану (*praesens activi*).

Теперішній час пасивного стану (*praesens passivi*). Минулий час недоконаного виду (*imperfectum*). Майбутній час перший (*futurum I*).

- Іменник (*nomen substantivum*). Перша відміна іменників (*declinatio I*). Друга відміна іменників (*declinatio II*). Третя відміна іменників (*declinatio III*). Четверта і п'ята відміни іменників (*declinatio IV et V*). Послідовність морфологічного розбору іменника.
- Прикметник (*nomen adjectivum*). Відміни прикметників. Ступені порівняння (*gradus comparationis*). Суплетивне утворення ступенів порівняння.
- Займенник (*pronomen*). Розряди займенників.
- Числівники (*numeralia*). Класифікація. Кількісні числівники (*numeralia cardinalia*). Порядкові числівники (*numeralia ordinalia*). Розділові числівники (*numeralia distributiva*). Творення числівників. Відмінювання числівників.
- Прислівник (*adverbium*). Особливості утворення та ступенів порівняння. *Praepositio*.
- Прийменники, які вживаються з генетивом. Прийменники, які вживаються з акузативом та аблятивом.
- Синтаксис простого речення. Головні члени речення. Порядок слів. Узгодження підмета та присудка. Пряме питання (*quaestio recta*).
- Узгодження часів (*consecutio temporum*). Підрядні речення. Непряме питання (*quaestio obliqua*).

Навчання латини насамперед передбачає засвоєння терміноелементів греко-латинського походження. Реалізація цього завдання спрямована на формування професійної термінологічної компетентності майбутніх фахівців з біології та хімії. Нині латинська мова дає можливість міжнародного термінологічного порозуміння між фахівцями, в системі біологічних наук - використання єдиної біологічної номенклатури. Раніше латиною викладали всі предмети, в тому числі й біологічного спрямування, у вищих навчальних закладах Європи до 19ст. Студенти всього світу спілкувались цією мовою. Сьогодні про роль та місце латини в системі біологічної освіти можемо сказати: “*In via est in biologia sine lingua Latina*”, тобто “Немає шляху в біології без латинської мови” [3].

Біологічна освіта у 21 столітті немислима без знання термінології. Латинські найменування рослин, тварин, органів людини вживаються як офіційні в багатьох національних університетах світу. Яскравим прикладом використання латинської мови стало запровадження подвійної (біномінальної) біологічної номенклатури. З уведенням системи подвійних назв позначення

видів рослин і тварин стали значно коротшими. Єдина латинська біологічна номенклатура забезпечила універсальність і стабільність наукових назв рослин і тварин. Як і будь-яка наука, біологія має власну термінологію та номенклатуру— сукупність наукових назв та найменувань, які вживаються у ботаніці, зоології та інших біологічних комплексних дисциплінах. Існують також міжнародні кодекси ботанічної та зоологічної номенклатури, вся термінологія яких греко-латинська [2].

Лаконічність та економічність виразу зробили її незамінним джерелом формування наукової термінології і в інших дисциплінах, оскільки терміни національного походження часто поступаються латинським у стислості позначення понять та в можливості творення похідних слів. Доречно згадати вислів видатного римського оратора і письменника Цицерона: “Non tam praeclearum est scire Latine, quam turpe nescire”, що означає “Знання латини не так гідно хвали, як її незнання гідно ганьби” [4].

Латинська мова є єдиною професійною мовою вчених-біологів усього світу, закріплений міжнародними кодексами номенклатур. Її вивчення допомагає у вивченні етимології латинських назв рослин, розумінні багатьох термінів без спеціального перекладу. Крім того, вона розвиває пам'ять, логіку, мислення. Вивчення латинської мови дає можливість розширити кругозір та ерудицію.

Список використаних джерел

1. Запара В. М. Навчання фахової термінології студентів природничих спеціальностей на заняттях з іноземної мови / В. М. Запара // Нові концепції викладання іноземної мови в світлі сучасних вимог : матеріали Міжнародної науково-методичної конференції, 5 листопада 2014 року / Укл. Г. А. Турчинова, О. О. Яременко-Гасюк, М. О. Шутова. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. - С. 49-50.

2. Козовик І. Я. Підручник латинської мови [Текст] : підручник для студентів мед. інститутів / І. Я. Козовик, Л. Д. Шипайло. - К. : Вища школа, 1976. - 264 с.

3. Лучканин С.М. Латинські сентенції (крилаті латинські вислови) з історико-літературним коментарем. - Київ: Вид-во «Науковий світ», 2009. - 136 с.

4. Тітов Хв. Стара вища освіта в Київській Україні 16 ст. - поч. 19 ст. –Київ: Друк. УАН, 1924. - 433 с.

ЗМІСТ

Тенденції освітньої теорії та практики

Зарішняк І.М., Сороколіта І.М. ФІЛОСОФІЯ «КАЙДЗЕН» В УПРАВЛІННІ ЗАГАЛЬНООСВІТНІМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ	4
Зражевська Д.А., Романенко О.В. РОЗВИТОК WELLNESS TOURISMU НА ТЕРИТОРІЇ ПАРКУ ПРИРОДИ «БЕРЕМИЦЬКЕ»	8
Ковчина І.М. ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ У ВИЩОМУ ЗАКЛАДІ ОСВІТИ: НОВІ КОНЦЕПЦІЇ	12
Кузьменко Р.І. ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК ГОЛОВНА УМОВА ПРОЦЕСУ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	16

Психолого-педагогічні аспекти формування іншомовної компетентності

Долматова М.П. НАВЧАННЯ ЧИТАННЯ ОРИГІНАЛЬНИХ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ	18
Запара В.М. ЗНАЧЕННЯ І МІСЦЕ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРИРОДНИЧИХ НАУК	21
Іванова І.М. ОСОБЛИВОСТІ ЧИТАННЯ ЯК ОДНОГО З ВИДІВ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ НАПИСАННЯ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ ОГЛЯДОВИХ ЕКСКУРСІЙ.....	25
Павленко О.М. ЗВ'ЯЗОК МИСЛЕННЯ ТА МОВЛЕННЯ У ПРОЦЕСІ ПРОПЕДЕВТИЧНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИХ СЛУХАЧІВ.....	27
Panov S.F. ÜBER ASPEKTE DER SPRACHLICHE UND TECHNISCHE KOMPETENZ IN DER ÜBERSETZERAUSBILDUNG IN TNU V.I.Vernadsky ..	30
Панов С.Ф., Смольнікова О.Г. ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ ТА НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ.....	34
Холоденко О.В. СОЦІОКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНЦІЯ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ	37
Яременко-Гасюк О.О. ВИКОРИСТАННЯ ПРИНЦИПУ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ У ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИЗАЙНІ ПІДГОТОВКИ АСПІРАНТІВ ДО ІСПИТУ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	40

Застосування інформаційних технологій, новітні дидактичні підходи та досвід їх упровадження в навчальному процесі

Наукове видання

**О.О. Яременко-Гасюк, О.В. Холоденко,
Т.А. Ляшенко**

**«НОВІ КОНЦЕПЦІЇ ВИКЛАДАННЯ У СВІТЛІ
ІННОВАЦІЙНИХ ДОСЯГНЕНЬ СУЧАСНОЇ НАУКИ»**

Тези наукових доповідей

Підписано до друку 24.11.2020 р.
Папір офісний. Гарнітура Times New Roman.
Обл.-вид. арк. 10,50. Зам. № 183.
Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію ДК № 1101 від 29.10.2002. (044) 234-75-87
Віддруковано в друкарні Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова (044) 239-30-26

